

**Holkje van der Veer:
'De wereld betreden
is de beste remedie
tegen angst'**

Tekst: Victor Bulthuis
Beeld: William Moore

‘Angst en intuïtie liggen soms dicht bij elkaar’

Leven met beperkingen, wachten op uitslagen van medische onderzoeken en je weg vinden als ‘kreupele’. Werken in conflictgebieden en behoren tot een religieuze gemeenschap die ouder en kleiner wordt. Holkje van der Veer heeft het aan den lijve ervaren. Toch is ze er geen angstig mens door geworden. Eerder hoopvol, hoewel ook realistisch. “Als je ouder wordt, verandert je intuïtie. Je gaat meer bezwaren zien.”

Ze heeft net de jaarlijkse controle van haar hart en aorta achter de rug. De uitslag was positief. Zuster Holkje van der Veer – “Zeg maar gewoon Holkje” – haalt opgelucht adem. “Altijd weer spannend.” Holkje heeft het syndroom van Marfan, een aangeboren afwijking die ervoor zorgt dat het bindweefsel zijn rek verliest. En omdat bindweefsel zich overal in het lichaam bevindt, leidt dat tot uiteenlopende aandoeningen. Zo heeft ze door de jaren heen te maken gekregen met een scoliose (vergroeiing van de rug), oog- en hartproblemen en een aneurysma van de aorta. Over wat ‘leven met een bijzonder lichaam’ betekent voor haar leven en geloven geeft ze lezingen en retraites, gebaseerd op haar autobiografische boek *Veer-kracht. Spiritueel leven met een bijzonder lichaam*. Dat haar schrijfspier in blakende conditie verkeert, blijkt uit haar plan voor een nieuw boek met als werktitel *Wees niet bang*. “Wij mensen zijn ongelooflijk kwetsbaar. De wereld is een mierenhoop die we met elkaar in balans moeten zien te houden. In die zee van mensen stel ik op zich niks voor. Toch vormt mijn eigen levensverhaal een ingang tot mijn denken.”

Dat denken verbindt haar ‘kreupelheid’, zoals ze haar fysieke gesteldheid met een knipoog naar de Bijbel graag noemt, met een levenslange liefde voor de verhalen daarin. “De grondtoon van de Bijbel is: het komt goed, er is toekomst. Het leven is gevaarlijk, maar juist daaraan hebben we al die teksten te danken. We krijgen moed aangezegd. Dat wat ons bang maakt, mogen we van ons afschudden. Ons leven is gewild. Op dit fundament bouw ik mijn gedachten, hieraan scherp ik mijn woorden, ontleen ik troost. Neem Psalm 23, die zegt dat we mogen rusten op groene weiden omdat Iemand ons leidt. Bij Hem mogen we zwak zijn, want Hij draagt ons omdat we door Hem gekend zijn. Hoe ouder ik word, hoe meer ik geraakt ben door de verhalen over Jezus. Toen het erop aankwam was Hij zelf doodsbang, en toch is Hij uit angst en dood opgestaan. Wat ik voor mijzelf in bijbelteksten vind, wens ik ook de wereld toe. Daarom schrijf ik.”

Land van niet-weten

Vertrouwen hebben in je lichaam is voor Holkje allerminst vanzelfsprekend. “Als

je na een scan de mededeling krijgt dat het niet goed zit, wordt leven een angstig project waarbij je je geheel moet verlaten op de kundigheid van anderen. Moeten wachten op een uitslag, bijvoorbeeld toen ik met dat aneurysma zat, is wonen in een land van niet-weten en dat is verschrikkelijk. De paniek was soms zo groot dat ik anderen nodig had om de rust te herstellen, mensen die woorden spraken die vertrouwen wekten.”

Ze noemt zichzelf wat dat betreft een ongelooflijke geluksvogel, omdat ze altijd zulke mensen om zich heen heeft gehad: haar vrienden en haar familie, haar medezusters en vooral betrouwbare artsen. Daarom kan ze zich soms ergeren aan het gebrek aan vertrouwen in de medische stand. Fel: “Geregeld hoor ik iemand zeggen: eis toch een second opinion! Het is goed bedoeld, maar ik weiger om me door ongegrond wantrouwen in de hoek te laten zetten. Mijn idee is dat mijn dokters kundig en dus te vertrouwen zijn en dat ze betrokken zijn bij hun patiënten.”

Ze beseft dat ze behalve van haar dokters en haar naasten ook afhankelijk van de maatschappij is om in leven te kunnen blijven. “Maar ik ben daar hoopvol over. Somberheid past niet bij mij. Mensen zijn altijd geneigd elkaar te helpen, heb ik gemerkt. Alleen, doen ze dat ook als het hen iets kost? Elke nacht moet ik aan mijn ademingsmachieetje. Als dat het niet doet, mag ik dan tijdig op hulp rekenen? Doordat ik alert moet zijn op gevaren die mijn leven bedreigen, zoals stroomuitval, ben ik ook alerter geworden op wat het samenleven van mensen bedreigt.”

Nieuwe gemeenschap

Om bij dat laatste aan te sluiten: het voortbestaan van Holkjes congregatie van de zusters dominicanessen van Neerbosch is in het geding, nu de gemiddelde leeftijd boven de tachtig ligt. Als midvijftiger is ze met een medezuster veruit de jongste. Boezemt haar dat geen angst in voor de toekomst? “Jawel. Toen ik dertig was, was mijn levensmotto: kome wat komt. Bij mijn intrede in de congregatie dacht ik: ik vind altijd wel weer een plek, misschien ga ik wel naar het buitenland. Ik heb in de loop der jaren diverse dominicaanse gemeenschappen in Europa bezocht. Was ik nog dertig geweest, dan zou ik kunnen overwegen naar het buitenland te gaan. Maar nu ik ouder ben, zie ik steeds meer beren op de weg. Als je ouder wordt, verandert je intuïtie. Je gaat meer bezwaren zien. Oude mensen zien veel meer dan jongeren; alleen daarom al zouden we lief voor ze moeten zijn. Ik vind het steeds moeilijker om afscheid te moeten nemen van dierbare medezusters. Ik wil graag gericht blijven op de toekomst. Daarom wil ik helpen door een bijdrage te leveren aan een nieuwe dominicaanse vrouwengemeenschap. Verder bouwen op de schouders van de zusters van onze congregatie. Ja, hier in Nederland, want ik denk dat we nog niet klaar zijn met onze opdracht tot het verkondigen van een boodschap van liefde en vertrouwen.”

Enge dingen

Holkje is blij dat ze avontuurlijke jaren heeft gekend, waarin ze veel van de wereld heeft gezien. “In je eentje reizen met een lichamelijke beperking heeft iets stoers; dat wilde ik ook kunnen. Ik heb het nodig gehad om onderscheid te kunnen maken tussen reële angst en bangschijterij. Je hebt een zekere mate van gevaar nodig om je te kunnen ontwikkelen. En eerlijk is eerlijk, ik reis nog steeds graag alleen. Bovendien regel ik het liefst niet te veel van tevoren. Enerzijds betekent dat onzekerheid, anderzijds is het een oefening in vertrouwen en zelfstandigheid. Als bijvoorbeeld een reisje van enkele dagen naar medezusters in Londen goed is verlopen, gaat mijn fantasie met me op de loop en vraag ik me af: wat kan ik nog méér? De wereld betreden is voor mij de beste remedie tegen angst. Ik zou wensen dat meer mensen een uitda-

‘Je hebt een zekere mate van gevaar nodig om je te kunnen ontwikkelen’

ging zoeken die ze eng vinden maar waaraan ze tóch toegeven.”

Is ze dan nooit bang geweest? Toch wel. Als eindtwilliger was Holkje actief in de vredesbeweging in Noord-Ierland en Zuid-Afrika. “Daar heb ik angst gekend, maar die kwam meestal achteraf. In Noord-Ierland kende ik de mensen met wie ik samenwerkte heel goed; ik vertrouwde daarom steevast op de groep. Ik dacht heel nuchter: als zij niet bang zijn, waarom zou ik het dan zijn? Dus ging ik rustig met hen een IRA-wijk in. Ik kwam in vrijwilligersorganisaties en bij projecten meer mensen tegen met een fysieke handicap. Enkelens werkten voor een mensenrechtenorganisatie. Ze hadden contact met paramilitairen

en deden meer enge dingen. Tijdens een avond in de pub hadden we een spontaan gesprek, waarbij we elkaar vertelden over onze achtergrond. Ter plekke richtten we een clubje op, *Cripples for Peace*. Deze avond heeft grote indruk op me gemaakt. Je levensverhaal kan je klein maken, maar die avond heb ik leren inzien dat je door het opdoen van geheel andere ervaringen als de zorg om je eigen leven en gezondheid zodanig door je angst heen kunt groeien dat je tot méér in staat bent dan je dacht. Pas naderhand dacht ik: verdikke, dat geknal dat ik om me heen hoorde was dus echt schieten.”

Goede raadgever

In Zuid-Afrika echter zorgde de angst voor een ommekeer in haar leven. Het was de tijd van hoogoplopende confrontaties tussen het ANC en de Inkatha Vrijheidspartij, na de afschaffing van de apartheid in 1990. “Ik had me aangemeld als vrijwilliger bij een vredesorganisatie die *Peace Action* heette, en die in kaart probeerde te brengen wat er in Zuid-Afrika gebeurde. Samen met andere vrijwilligers legden we getuigenverklaringen vast als zich incidenten voordeden. Tijdens mijn eerste dagen kregen we een melding van een gewelddadig conflict in Boipatong. Iedereen was paraat om op pad te gaan en ter plaatse getuigen te horen. Maar toen de auto's kwamen voorrijden, durfde ik ineens niet meer. Ik bleef als enige achter op kantoor. Op het moment zelf voelde dat als falen. Maar achteraf ben ik er blij om, want er vond die dag een slachting plaats die 45 lijken op straat achterliet. Ik heb de zusters dominicanessen gebeld waar ik toen logeerde. Die hebben me opgevangen. Ik ben daarna vrijwilligerswerk gaan doen in Durban, waar een medezuster een project runde voor straatkinderen.” Mede dankzij deze ervaring heeft Holkje ontdekt dat angst soms een goede raadgever kan zijn. “Ze heeft me vragen doen stellen als: wat wil ik nou precies, wat kan ik aan en wat niet, en voor wie doe ik dit eigenlijk? Angst kan ziekelijk zijn; ze kan je zodanig beperken dat je niet meer de straat op durft. Maar in Zuid-Afrika leerde ik dat angst en intuïtie soms zo dicht bij elkaar liggen dat je tot de conclusie komt: ga níét! Geef op zo'n moment gehoor aan je angst.” ●

Paspoort

Holkje van der Veer (Amsterdam, 1960) is dominicanes.

- Werd in 1978 lid van de Doopsgezinde Gemeente Amsterdam.
- Studeerde cultureel werk, agogisch kerkelijk werk en pastoraat in Kampen en Zwolle en theologie in Utrecht.
- Werd in 1992 katholiek en trad in 1996 toe tot de Congregatie van de Zusters Dominicanessen van Neerbosch in Nijmegen.
- Woonde van 1986 tot 2010 in de Zwolse dominicaanse vrouwengemeenschap Kohèlet. Was jongerenwerker voor het dominicanenklooster en het studentenpastoraat in Zwolle, initiatiefnemer en coördinator van jongerencentrum 't Wasdom.
- Woont sinds 2010 nabij haar medezusters in Nijmegen en is betrokken bij het dominicanenklooster in Huissen.
- Schrijft en geeft lezingen en retraites.

Website: www.holkje.nl